

Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku Spółdzielczego w Ostrowi Mazowieckiej w 2009 roku

Sytuacja ekonomiczna i otoczenie rynkowe w 2009 roku i pierwszym kwartale 2010 roku

Rok 2009 upłynął w Polsce pod znakiem silnego spowolnienia gospodarczego wywołanego kryzysem finansowym oraz gospodarczym na świecie.

Niepewność na rynkach finansowych zapoczątkowały latem 2007 roku spadki cen nieruchomości w USA, pogorszenie się spłacalności kredytów zaciąganych na nieruchomości i związane z tym straty wielu światowych instytucji finansowych, które nabyły papiery wartościowe zabezpieczone kredytami amerykańskich gospodarstw domowych, emitowane przez amerykańskie instytucje specjalizujące się w kredytach hipotecznych. W obawie o ostateczny poziom poniesionych przez światowy system finansowy strat i ewentualny kryzys finansowy inwestorzy na giełdach wstrzymali nowe inwestycje i rozpoczęli wyprzedaż aktywów, co spowodowało zmniejszenie obrotów i spadki kursów. W fazę decydującą światowy kryzys finansowy wszedł we wrześniu 2008 roku po upadku amerykańskiego banku Lehman Brothers. Problemy instytucji finansowych łagodzone ogromnym wysiłkiem podatników i wzrostem długu publicznego w państwach rozwiniętych skutkują problemami z finansowaniem przedsiębiorstw, spadkiem konsumpcji i tym samym recesją w sferze realnej większości państw rozwiniętych i części rozwijających się.

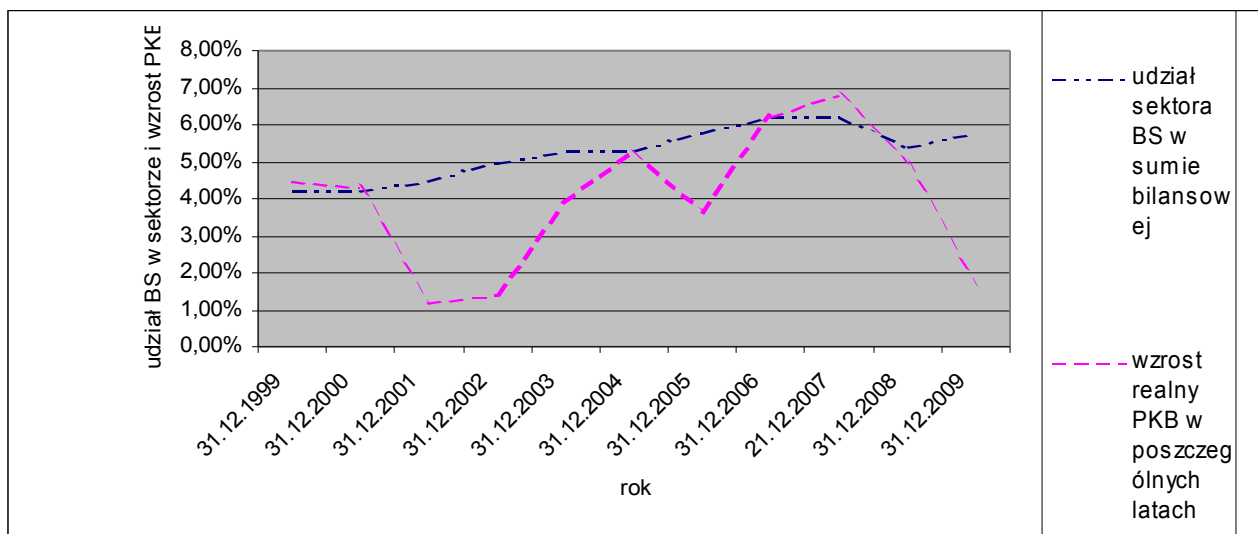
W warunkach krajowych problemy na światowych rynkach finansowych odzwierciedlał w czasie rzeczywistym indeks główny Warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych, który spadł z poziomu ponad 65 tysięcy punktów w lipcu 2007 roku do poziomu poniżej 25 tysięcy punktów w pierwszym kwartale 2009 roku. W sferze realnej wyhamowanie dynamiki PKB przyszło ze znacznym opóźnieniem i miało miejsce dopiero w drugiej połowie 2008 i w 2009 roku. Może to być związane z peryferyjnością polskiej gospodarki względem centrów światowych, ale też ze splotem sprzyjających okoliczności, w których Polska weszła w światowy kryzys (rozpędzona gospodarka wspierana dużymi transferami środków pomocowych Unii Europejskiej na inwestycje publiczne).

W drugiej połowie roku 2009 zauważalne jest stopniowe wychodzenie polskiej gospodarki ze spowolnienia. Kwartalna dynamika PKB w cenach stałych biorąc za 100 analogiczny okres roku poprzedniego wyniosła w pierwszym kwartale 100,8. W drugim kwartale 101,1. W trzecim 101,7. A w czwartym 103,1.

Poglądy co do trwałości ożywienia światowej i polskiej gospodarki są podzielone. Także ze względu na bezprecedensową skalę impulsów fiskalnych (pomocy państwowej), które rozwinięte państwa zastosowały do walki z kryzysem. Skutki ich wygaszania będą znane dopiero w kolejnych kwartałach.

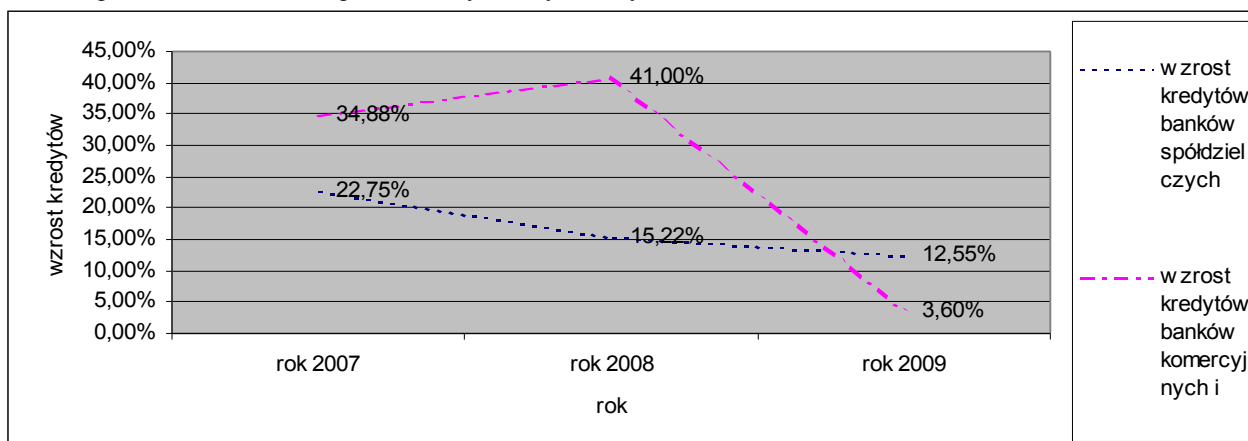
Z wyżej wymienionych przyczyn formułowanie twierdzeń, co do obecnej pozycji banków spółdzielczych i w ogóle bankowości jest trudne. Tym niemniej możliwe jest określenie głównych szans i zagrożeń wynikających z sytuacji gospodarczej w kraju oraz sytuacji ekonomicznej – finansowej sektora banków spółdzielczych, w tym Banku Spółdzielczego w Ostrowi Mazowieckiej.

Dane historyczne wskazują, że banki spółdzielcze rozwijają się w sposób bardziej zrównoważony niż banki komercyjne (wykres 1).

Wykres 1. Udział banków spółdzielczych w sumie bilansowej sektora bankowego ogółem na tle wzrostu PKB w latach 1999 – 2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie cyklicznych danych GUS: Roczne mierniki makroekonomiczne

Wykres 2. Tempo wzrostu należności od sektora niefinansowego (kredytów) w bankach komercyjnych i spółdzielczych w latach 2007 – 2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie cyklicznych danych KNF: Sektor bankowy. Podstawowe dane 12/2009

W okresach wysokiej dynamiki PKB banki spółdzielcze notują rozwój wolniejszy niż banki komercyjne i oddziały instytucji kredytowych. W okresach dekoniunktury utrzymują stabilne tempo rozwoju oraz przyrost akcji kredytowej (wykres 2).

Na taką sytuację wpływ ma wiele czynników, z których główne to:

- banki spółdzielcze obsługują przede wszystkim znanych im klientów z ich terenu działania, często wieloletnich, co skutkuje niższym wskaźnikiem szkodowości kredytów i większym zaufaniem nawet w okresach trudniejszych dla klientów,
- banki spółdzielcze cechuje większa elastyczność działania niż dużych banków komercyjnych, w których ważne czy niestandardowe decyzje wymagają akceptacji centrali. Stosowane przez nie procedury i proces podejmowania decyzji jest prostszy, co umożliwia bardziej elastyczne działanie w okresach dekoniunktury i wzrostu ryzyka kredytowego,

- banki spółdzielcze odznaczają się dobrą znajomością lokalnych realiów ekonomicznych i społecznych oraz szerokim udziałem w nich przedstawicieli społeczności lokalnej,
- banki spółdzielcze operują przede wszystkim w sektorach gospodarki oferujących produkty i usługi, na które popyt jest mniej elastyczny i tym samym mniej uzależniony od wahań koniunktury. Są to rolnictwo, przemysł rolno – spożywczy, małe i średnie przedsiębiorstwa zaspokajające lokalny popyt, samorzady terytorialne etc.,
- banki spółdzielcze w dominującej mierze realizują ekstensywną strategię rozwoju rozumianą jako taka, na którą pozwalają możliwości w zakresie akumulacji kapitału własnego poprzez zatrzymanie w banku osiągniętej nadwyżki bilansowej.

Różnią się w tej mierze zasadniczo od banków komercyjnych oraz oddziałów instytucji kredytowych, które w okresach dobrej koniunktury zdecydowanie zwiększają rozmiary działania realizując marketing transakcyjny nastawiony na masowe pozyskiwanie klienta. Również za cenę pogorszenia wskaźników szkodowości kredytów, o czym świadczą dane Komisji Nadzoru Finansowego oraz Biura Informacji Kredytowej. Banki komercyjne szczególnie w okresie dobrej koniunktury na rynkach finansowych nie mają też takich jak spółdzielcze ograniczeń związanych z pozyskiwaniem kapitałów własnych.

Główne obszary ryzyka bankowego w Polsce w roku 2009 oraz obecnie

Dla Banku Spółdzielczego w Ostrowi Mazowieckiej podobnie jak dla wszystkich banków spółdzielczych ryzykiem, które okazało się decydujące dla osiągniętego w roku 2009 wyniku finansowego było **ryzyko stopy procentowej**. Z powodu **niekorzystnych relacji stóp procentowych** tj. spadku oprocentowania kredytów oraz wzrostu oprocentowania gromadzonych w naszym Banku depozytów wynik działalności bankowej zmniejszył się w 2009 roku o 22,4% względem wyniku z roku 2008. **Mniejszą rolę** zarówno w Banku spółdzielczym w Ostrowi Mazowieckiej jak i całym sektorze BS **odegrały ryzyko kredytowe i ryzyko płynności**.

Dla określenia pozycji BS Ostrów Mazowiecka niezbędne jest uchwycenie głównych zjawisk, które miały miejsce na rynku bankowym (w sektorze spółdzielczym i komercyjnym) w roku 2009 i wcześniej.

Na koniec 2009 suma bilansowa banków spółdzielczych wyniosła 61,7 miliarda złotych i stanowiła 5,8% sumy bilansowej całego sektora bankowego. Wynik finansowy brutto wyniósł w 2009 roku 882 miliony złotych. Bardziej konserwatywny i lokalny charakter działania oraz zrównoważona strategia sektora banków spółdzielczych spowodowały, że jak dotychczas w stosunkowo małym stopniu odczuły one skutki kryzysu. Są adekwatnie wyposażone w kapitał własny i płynność czyli atrybuty dynamicznego rozwoju działalności bankowej.

Charakterystyka	Banki Spółdzielcze			Banki komercyjne i oddziały instytucji kredytowych		
	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
Wzrost sumy bilansowej	16,13%	15,55%	9,16%	16,28%	32,08%	1,67%
Wzrost należności od sektora niefinansowego i instytucji rządowych i samorządowych	22,07%	15,36%	14,15%	32,00%	39,75%	6,83%
Wzrost zobowiązań wobec sektora niefinansowego i instytucji rządowych i samorządowych	16,09%	15,70%	8,93%	13,36%	18,57%	12,16%
Zmiana wyniku działalności bankowej	16,63%	21,37%	- 6,62%	17,92%	16,34%	3,24%

Zmiana wyniku brutto	37,82%	32,20%	- 22,4%	27,90%	- 1,36%	- 37,16%
ROA brutto	1,75%	2,01%	1,43%	2,13%	1,59%	0,98%
należności od sektora niefinansowego i instytucji rządowych i samorządowych / zobowiązania wobec sektora niefinansowego i instytucji rządowych i samorządowych	0,70	0,70	0,73	0,96	1,13	1,07
Udział należności zagrożonych od sektora niefinansowego	3,0%	2,8%	3,4%	5,4%	4,6%	7,9%
Współczynnik wypłacalności	13,8%	13,1%	13,4%	12,0%	11,1%	13,2%
Udział w sumie bilansowej sektora bankowego ogółem	6,2%	5,4%	5,8%	93,8%	94,6%	94,2%
Udział w kredytach dla sektora niefinansowego	6,5%	5,4%	5,7%	93,5%	94,6%	94,1%
Udział w depozytach sektora niefinansowego	8,8%	8,4%	8,2%	91,3%	91,6%	91,8%
Udział w zatrudnieniu (dane na koniec III kw. w poszcz. latach)	18,1%	17,4%	17,8%	81,9%	82,6%	82,2%
Udział w liczbie placówek (dane na koniec kwartału w poszczególnych latach)	29,9%	28,9%	29,4%	70,1%	71,1%	70,6%

Tabela 1. Banki spółdzielcze a banki komercyjne i oddziały instytucji kredytowych (wybrane charakterystyki na koniec IV kwartału w latach 2007 – 2009)

Źródło: opracowanie własne na podstawie cyklicznych danych KNF: Sektor bankowy. Podstawowe dane 12/2009, 12/2008, 12/2007

Analiza danych charakteryzujących banki spółdzielcze oraz komercyjne w latach 2007 – 2009 potwierdza hipotezę o bardziej zrównoważonym i mniej procyklicznym rozwoju banków spółdzielczych.

Banki komercyjne i oddziały instytucji kredytowych rozwijały się szybciej w roku 2007, a wręcz skokowo w roku 2008 zwiększając swój udział w rynku kosztem banków spółdzielczych. W kryzysowym roku 2009 nastąpiło natomiast bardzo odczuwalne wytracenie tempa rozwoju banków komercyjnych. Banki spółdzielcze rozwijały działalność wolniej niż komercyjne w latach 2007 i 2008. Nie wytraciły natomiast dynamiki w roku 2009. Jest to szczególnie widoczne, jeśli chodzi o kredytowanie klientów. Banki spółdzielcze praktycznie nie zmieniły dynamiki kredytowania swoich klientów w porównaniu do roku 2008. Podczas gdy w bankach komercyjnych wzrost akcji kredytowej wyhamował znacznie.

Przyczyn należy upatrywać we wzroście ryzyka kredytowego, do którego przyczyniły się problemy gospodarki. Ryzyko kredytowe jest w bankach spółdzielczych dobrze rozpoznane, a działania podejmowane wobec wzrostu tego ryzyka nie są tak drastyczne jak w bankach komercyjnych. Dzieje się tak dzięki wymienionym wcześniej cechom bankowości spółdzielczej.

Rolę w ograniczeniu akcji kredytowej banków komercyjnych odegrały też trudności z finansowaniem i zapewnieniem płynności. Były one spowodowane spadkiem zaufania na rynku finansowym, małą płynnością międzybankowego rynku pieniężnego i mniejszą skłonnością zagranicznych instytucji do finansowania należących do nich banków krajowych i oddziałów działających w Polsce. W roku 2009 zobowiązania banków komercyjnych i oddziałów instytucji kredytowych wobec sektora finansowego (pożyczki od innych banków) spadły o 7%. Skłoniło to banki komercyjne do silnego zabiegania o depozyty klientów. Korzystna ich oferta w tym zakresie sprawiła, że depozyty wzrosły w bankach komercyjnych bardziej niż w spółdzielczych, które w tym samym okresie wyróżniała nadwyżka depozytów nad kredytami. W tej sytuacji banki spółdzielcze nie mogły z pełną mocą zaangażować się w pozyskiwanie depozytów klientów. Tym bardziej, że jednocześnie spadały ich przychody

odsetkowe w związku ze spadkiem stóp banku centralnego i stóp rynku międzybankowego. Banki spółdzielcze, w tym nasz Bank cechuje dodatnia luka stopy procentowej, co oznacza, że posiadają znaczne wyższe aktywa wrażliwe na zmianę stóp procentowych (kredyty preferencyjne dla rolników związane ze stopą redyskonta weksli NBP oraz kredyty oparte o stawkę WIBOR) w stosunku do pasywów (depozytów z oprocentowaniem zmiennym ustalonym decyzją zarządów, którego poziom jest w znacznym stopniu dyktowany sytuacją rynkową). Struktura ta przyczyniła się do silnego wzrostu wyniku działalności bankowej w latach 2007 i 2008, które były okresem wzrostu stóp procentowych. Przychody z tytułu odsetek rosły wówczas w bankach spółdzielczych znacznie szybciej niż koszty. Odwrotną tendencję można zaobserwować w roku 2009, kiedy stopy banku centralnego (w tym stopa redyskonta weksli) zostały obniżone w sposób bezprecedensowy. Stopa redyskonta weksli spadła z poziomu 6,25% w czerwcu 2008 roku do poziomu 3,75% w czerwcu 2009 roku. Reagujący z pewnym przesunięciem w stosunku do stóp NBP średni WIBOR 1M w grudniu 2008 roku wynosił 6,11%, a w grudniu 2009 jedynie 3,68% w skali roku. Wrażliwe na zmiany stóp procentowych aktywa banków spółdzielczych tłumaczą spadek wyniku działalności bankowej w roku 2009 o 6,62% względem roku 2008. Inaczej wygląda sytuacja w bankowości komercyjnej, która w roku 2009 odnotowała wzrost wyniku działalności bankowej o 3,24%. Jak wskazują dane KNF bankowość komercyjna lepiej poradziła sobie ze spadkiem stóp procentowych tracąc w roku 2009 jedynie 4,53% wyniku z tytułu odsetek osiągniętego w 2008 roku podczas, gdy banki spółdzielcze zmniejszyły wynik z tytułu odsetek o 12,1%. Banki komercyjne sprawniej przeniosły też ciężar na wynik z tytułu prowizji zwiększając go o 10,17% podczas, gdy banki spółdzielcze o 8,2%. Duży spadek wyniku brutto banków komercyjnych był natomiast wynikiem obciążenia wyniku działalności bankowej wysokimi rezerwami celowymi w związku z pogorszeniem się jakości ich aktywów. Banki spółdzielcze cechuje niezmiennie dobra płynność i adekwatność kapitałowa. Pomimo wojny cenowej o depozyty klientów utrzymały one właściwą, komfortową relację pomiędzy należnościami od sektora niefinansowego, rządowego i samorządowego (kredytami) oraz zobowiązaniami wobec sektora niefinansowego, rządowego i samorządowego (depozytami). Cechował je wysoki współczynnik wypłacalności. Należy jednakże zauważyć, że banki komercyjne i oddziały instytucji kredytowych także zdołały poprawić pozycję płynnościową po okresie ekspansji kredytowej z lat 2007 i 2008, a także w sposób bardzo wyraźny podniosły fundusze własne. Z danych KNF wynika, że fundusze własne banków komercyjnych ujmowane w rachunku współczynnika wypłacalności wzrosły w 2009 roku o 15,5%.

Zjawiska zachodzące w roku 2009 w sferze realnej oraz w systemie bankowym pozwoliły sektorowi banków spółdzielczych odbudować nieznacznie pozycję rynkową mierzoną udziałem w sumie bilansowej systemu bankowego ogółem oraz w depozytach ogółem. Banki spółdzielcze nie ucierpiały na skutek ogólnego spadku zaufania do banków utrzymując bardzo dobrą pozycję płynnościową i adekwatność kapitałową. Wskaźnik szkodowości kredytów rośnie wolniej niż w bankach komercyjnych i utrzymuje się na bezpiecznym poziomie. Nie zmienia to faktu, że udział rynkowy sektora banków spółdzielczych nie odpowiada jego udziałowi w zatrudnieniu i liczbie placówek w krajowym systemie bankowym. Nawet jeżeli wziąć pod uwagę bardziej rozdrobniony charakter obsługiwanych przez banki spółdzielcze rynków i klientów.

Podsumowując:

- **najistotniejszym ryzykiem, które zaznaczyło się w wynikach banków spółdzielczych w tym naszego Banku w roku 2009 było ryzyko stopy procentowej** spowodowane powiązaniem oprocentowania kredytów z malejącymi zmiennymi tj. stopą redyskonta weksli oraz stawką WIBOR przy jednoczesnym wzroście ceny

pozyskiwanych depozytów Klientów na skutek „wojny depozytowej” z bankami komercyjnymi i oddziałami zagranicznych banków.

- **mniejsze niż w przypadku banków komercyjnych znaczenie miało natomiast ryzyko kredytowe.**
- **banki spółdzielcze, w tym nasz cechowała bardzo dobra płynność oraz adekwatność kapitałowa.**
- W najbliższym czasie **można spodziewać się ponownego znacznego nasilenia konkurencji ze strony banków komercyjnych i oddziałów banków zagranicznych.**
- Należy w dalszym ciągu doskonalić metody monitorowania sytuacji Kredytobiorców ponieważ mimo poprawy sytuacji i nastrojów w gospodarce ryzyko pogorszenia jakości portfela kredytowego pozostaje znaczne

Struktura bilansu i wyniki ekonomiczno – finansowe Banku Spółdzielczego w Ostrowi Mazowieckiej na tle sektora banków spółdzielczych i komercyjnych oraz przewidywana sytuacja w tym zakresie

Suma bilansowa obrazująca skalę działania i ogół środków pozostających w zarządzaniu Banku, na koniec 2009 roku po raz pierwszy przekroczyła 400 milionów złotych i wyniosła 432,1 miliona złotych. Wzrosła o 13,81% w stosunku do końca roku 2008. W aktywach Banku dominowały kredyty (w ujęciu bilansowym) dla sektora niefinansowego i Jednostek Samorządu Terytorialnego, które łącznie stanowiły 288 milionów złotych i 66,6% sumy bilansowej. Drugą istotną pozycją aktywów były należności od sektora finansowego, co w przypadku Banku oznaczało lokaty (wolne środki) utrzymywane w banku zrzeszającym, stanowiące główne zabezpieczenie płynności Banku. Na koniec roku 2009 wyniosły one 105,7 miliona złotych i stanowiły 24,5% sumy bilansowej. 22 miliony złotych tj. 5% sumy bilansowej przypadało na dłużne papiery wartościowe ze wskazaniem na papiery budżetu państwa i budżetów terenowych (20,9 miliona złotych). Były to w przeważającej mierze 52-tygodniowe bony skarbowe odznaczające się również wysoką płynnością. 0,2 miliona złotych przypadało na bankowe papiery wartościowe, a 0,9 miliona złotych na obligacje komercyjne wyemitowane przez dwa przedsiębiorstwa.

Taka struktura aktywów przychodowych najistotniejsze znaczenie przypisuje zarządzaniu i metodom redukcji ryzyka kredytowego, odnoszącego się do poszczególnych portfeli oraz pojedynczych ekspozycji. Zarządzanie i redukcja ryzyka kredytowego na poziomie portfelowym oraz pojedynczej ekspozycji odbywa się w Banku poprzez odpowiednie procedury dotyczące oceny zdolności kredytowej, monitorowania należności, prawnego zabezpieczania zwrotu należności oraz windykacji należności, a także poprzez dostęp do zewnętrznych baz danych tj. zasobów Biura Informacji Kredytowej, Biura Informacji Gospodarczej Infomonitor oraz Krajowego Rejestru Długów.

W pasywach czyli źródłach finansowania aktywnej działalności Banku dominowała **baza depozytowa (zobowiązania wobec podmiotów niefinansowych oraz sektora budżetowego wynosząca w ujęciu bilansowym 366,5 miliona złotych)**. Baza depozytowa odznaczała się wysoką stabilnością tj. niskimi wahaniami jej stanu oraz stałym trendem wzrostowym.

Znacznym źródłem finansowania działalności przychodowej Banku były **fundusze własne ujmowane w wyliczeniu współczynnika wypłacalności** (prawie w 100% podstawowe), które wyniosły na koniec 2009 roku **42,9 miliona złotych**, z czego fundusz udziałowy stanowił 16,3% tj. 7,1 miliona złotych i dzielił się pomiędzy 1.954 członków, co oznacza, że średnia wartość udziału wyniosła 3.628 złotych, przy wartości statutowej 260 złotych. Kwotę 3,6 miliona złotych stanowiły fundusz ogólnego ryzyka bankowego i z aktualizacji wyceny. Resztę tj. 29,3 miliona złotych tj. 68,3% funduszy własnych ujmowanych w wyliczeniu współczynnika wypłacalności stanowił kapitał (fundusz)

zasobowy budowany poprzez odpisy z zysku osiąganego w poszczególnych latach. Około 3 milionów złotych w funduszach własnych branych do współczynnika wypłacalności pochodziło z bieżącego zysku roku 2009 na podstawie dokonanej uprzednio częściowej weryfikacji sprawozdania finansowego za trzy kwartały roku 2009. Fundusz zasobowy stanowi najbardziej stabilne źródło finansowania działalności Banku.

Taka struktura aktywów i źródeł ich finansowania pozwalała zachować komfortową sytuację, jeżeli chodzi o adekwatność kapitałową oraz płynność. Współczynnik wypłacalności Banku na koniec roku wyniósł 14,69%, przy uznawanym za optymalny mieszczącym się w przedziale pomiędzy 12% i 15%. Jeśli chodzi o płynność to depozyty sektora niefinansowego i samorządów pokrywały obligo kredytowe brutto w 124,5%.

Bank w całym roku 2009 i w I kwartale roku 2010 utrzymywał wymagany poziom nadzorczych miar płynności określonych Uchwałą nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności.

W I kwartale roku 2010 wskutek bardzo szybkiego przyrostu depozytów w Banku oraz ulokowania części nadwyżek środków na dłuższe terminy w banku zrzeszającym zaistniała potrzeba uzyskania przez Bank Spółdzielczy w Ostrowi Mazowieckiej bezwarunkowego zobowiązania pozabilansowego z Banku BPS S.A., które można zaliczyć do pozycji A1 i A2 (aktywów płynnych) rachunku nadzorczych miar płynności. Potrzeba wynika z aktywnej polityki handlowej BS Ostrów Mazowiecka realizowanej w 2009 roku i obecnie w roku 2010. **Przyrost depozytów (zobowiązań wobec sektora niefinansowego oraz budżetowego) wyniósł w BS Ostrów Mazowiecka na przestrzeni 2009 roku 11,6% osiągając wynik zbliżony do sektora bankowego ogółem (11,88%). Wyższy natomiast niż dla sektora banków spółdzielczych (8,9%), Zrzeszenia Banku BPS S.A (9,97%) oraz Zrzeszenia MR Banku S.A. (6,1%).**

Co więcej zeszłoroczny przyrost depozytów ogółem (który wyniósł 39,3 miliona PLN i w znaczącej mierze był efektem silnej dynamiki sald rachunków bieżących w listopadzie i grudniu 2009 roku) udało się w pierwszych dwóch miesiącach roku 2010 przekształcić w depozyty terminowe. Na przestrzeni stycznia i lutego 2010 roku dynamika depozytów bieżących wyniosła bowiem 99,2%. Natomiast depozytów terminowych 112,3% (depozyty terminowe przyrosły w tym czasie o 23,4 miliona PLN).

Aktywna polityka handlowa w roku 2009 i bieżącym, której efektem są powyższe dane była możliwa między innymi dzięki podejściu banków zrzeszających, które zaoferowały atrakcyjne stawki na lokaty BS o dłuższych terminach, zachęcając jednocześnie banki spółdzielcze do aktywnych zachowań rynkowych, które w tym przypadku oznaczają absorpcję nowych środków depozytowych z rynków lokalnych i tym samym zwiększanie udziału rynkowego.

Z powyższych powodów **BS Ostrów Mazowiecka posiada obecnie wysoką kwotę (około 80 milionów PLN) zaangażowaną w lokaty w banku zrzeszającym z terminem wymagalności powyżej 30 dni**, które w myśl Uchwały 386/2008 KNF nie mogą być zakwalifikowane do podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności przez co (mimo, że są to aktywa o relatywnie niskim ryzyku i mogą być w razie palącej konieczności spieniężone) nie wchodzi do rachunku płynności krótkoterminowej i niekorzystnie nań wpływają. Stopniowe angażowanie wymienionej kwoty w lokaty o dłuższych terminach podyktowane było troską o rentowność tych aktywów w obliczu wysokiej ceny pozyskiwanych z rynku depozytów Klientów.

Należy stanowczo podkreślić, że podejmowane działania mają służyć jedynie zabezpieczeniu miar nadzorczych. Płynność płatnicza Banku kształtuje się na dobrym poziomie. Pokrycie kredytów depozytami na koniec marca 2010 roku wyniosło 123%.

Depozyty stabilne stanowią podstawowe źródło finansowania działalności Banku. Bank obecnie podejmuje skuteczne działania na rzecz zwiększenia stabilności bazy, co przejawia się konwersją sald depozytów bieżących w depozyty terminowe na przestrzeni stycznia, lutego i marca 2010 roku. Środki udało się zatrzymać poprzez właściwą politykę cenową oraz kształtowanie odpowiednich relacji z Klientami. Te działania pociągają jednakże potrzebę utrzymania na stosunkowo wysokim poziomie pozycji A3 nadzorczych miar płynności tj. pozostałych transakcji zawieranych na hurtowym rynku finansowym. Chodzi tu o bardziej rentowne lokaty w banku zreszającym z terminem zapadalności powyżej 30 dni nie zaliczane do aktywów płynnych A1 plus A2.

Z drugiej strony **w dłuższym okresie szybki przyrost depozytów z przełomu roku 2009 i 2010 znajdzie odzwierciedlenie we współczynniku osadu** i tym samym we wzroście środków obcych stabilnych i spadku niestabilnych, ujmowanych w nadzorczym rachunku płynności.

O tym, w jaki sposób dynamiczny przyrost środków depozytowych w Banku wpływał na wyznaczenie pozycji B2 tj. środków obcych stabilnych i B5 tj. środków obcych niestabilnych świadczy fakt, że 31 października 2009 roku współczynnik osadu wynosił aż 92,35%, a w dniu 28 lutego 2010 roku tylko 83,85%.

Obniżanie środków obcych niestabilnych zostanie też osiągnięte przez poprawienie praktyki stawiania do dyspozycji Klientów kredytów tak by salda pozabilansowe w jak najmniejszym stopniu wpływały na miary M1 i M2 poprzez przekroczenia w poszczególnych dniach sprawozdawczych planowanych sald pozabilansowych zobowiązań Banku.

Jeżeli chodzi o strukturę podmiotową naszych Klientów to portfel kredytowy Banku dzieli się w sposób podobny od dłuższego już czasu po około 30% pomiędzy rolników, przedsiębiorców oraz konsumentów (kredyty gotówkowe i mieszkaniowe). Mniej niż 10% stanowią kredyty udzielone na inwestycje i bieżące potrzeby samorządów terytorialnych. Obrazuje to miejsko – wiejski charakter naszego Banku, który na koniec 2009 roku prowadził 23,3 tysiąca rachunków bieżących tj. ROR-ów, rachunków przedsiębiorców, instytucji i rolników. Znaczny udział kredytów preferencyjnych w działalności Banku w związku z bezprecedensowo niskim poziomem stopy redyskonta weksli NBP powodował niską rentowność tego portfela kredytów. Ich oprocentowanie dla Banku wynosi obecnie około 5,6% w skali roku podczas, gdy w I części roku 2009 za depozyty terminowe Klientów płacono się nawet 7% w skali roku. Rentowność ogółem podnosił wysoki udział depozytów bieżących w bazie depozytowej wynoszący na koniec 2009 roku 48%.

W roku 2009 z powodu niekorzystnych dla Banku zmian stóp procentowych spadały przychody z tytułu odsetek od kredytów, a w pierwszej połowie roku również od środków ulokowanych w bankach zreszających. Rosły natomiast koszty pozyskanych od Klientów depozytów. Przychody odsetkowe Banku w roku 2009 wyniosły 24 miliony złotych i były o 11% mniejsze niż w roku 2008. Koszty odsetkowe Banku wyniosły 11,5 miliona złotych i były o 30% wyższe niż w 2008 roku. Wynik z tytułu prowizji udało się zwiększyć o 10,45%. Wyniósł on 3,9 milion złotych.

Powyższe spowodowało, że wynik na działalności bankowej wyniósł 16,6 miliona złotych i był o 22,3% niższy od rekordowego wyniku z roku 2008, ale o 2% wyższy aniżeli w roku 2007. Bank z uwagi na trudniejszą sytuację gospodarczą prowadził ostrożną politykę kosztową dzięki czemu koszty działania Banku były o 5,43% niższe niż w roku 2008. Ostrożna polityka kredytowa w latach poprzednich sprawiła, że saldo rezerw celowych na kredyty dodatnio wpłynęło w 2009 roku na **wynik finansowy brutto Banku, który wyniósł 7.027 tys. złotych dając wynik netto w wysokości 5.610 tys. złotych. Plany wyznaczone**

w tym zakresie na rok 2009 zostały w pełni wykonane, a osiągnięty wynik stawia Bank Spółdzielczy w Ostrowi Mazowieckiej zdecydowanie w I dziesiątce banków spółdzielczych w kraju.

Zarząd będzie rekomendował zatrzymanie około 80% nadwyżki bilansowej z przeznaczeniem na powiększenie funduszu zasobowego, a także wypłacenie Członkom godziwej dywidendy w wysokości 11% od posiadanych udziałów członkowskich.

Wyniki uzyskane za I kwartał 2010 roku są lepsze niż w I kwartale 2009 roku. Wynik finansowy brutto na koniec marca 2010 roku wyniósł 2,2 miliona złotych i był o 8,34% wyższy od wyniku brutto za analogiczny okres roku 2009, a także wyższy od planowanego o 28,5%. Wpłynęły na to rozwój działalności bankowej tj. wzrost depozytów i kredytów, ustabilizowanie się stóp procentowych po okresie dynamicznego spadku w drugiej połowie 2008 i 2009 roku, a także utrzymanie niskiego poziomu kredytów zagrożonych.

Przyrosty podstawowych wielkości bilansowych Banku w roku 2009 na tle rynku bankowego obrazuje poniższa Tabela nr 2.

charakterystyka	Sektor BS Wzrost/spadek Porównanie 31.12.2009 do 31.12.2008	Sektor banków komercyjnych Wzrost/spadek Porównanie 31.12.2009 do 31.12.2008	Bank Spółdzielczy w Ostrowi Mazowieckiej Wzrost/spadek Porównanie 31.12.2009 do 31.12.2008
Suma bilansowa w mln PLN	9,16%	1,67%	13,8%
Depozyty w mln PLN	8,93%	12,16%	12%
Kredyty w mln PLN	14,15%	6,83%	11%
Zagrożone w % stan na 31.12.2009	3,4%	7,9%	2,34%
wynik brutto w mln PLN	- 22,4%	- 37,16%	-24,7%
wynik netto w mln PLN	- 22,4%	-37,22%	-24,3%

Opracowanie własne na podstawie danych KNF

Dostępne publikacje danych makroekonomicznych za okresy bieżące oraz prognozy formułowane przez Narodowy Bank Polski (NBP), Radę Polityki Pieniężnej (RPP), analityków bankowych, w tym Biuro Strategii i Analiz Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie wskazują, że rok 2010 będzie dla krajów rozwiniętych oraz tzw. gospodarek doganiających, w tym Polski rokiem powolnego wzrostu.

Ogromne pakiety stymulujące w krajach wysoko rozwiniętych realizowane za pomocą polityki fiskalnej (ulgi podatkowe, dopłaty do nowych aut, dotacje i dopłaty do kredytów) oraz polityki pieniężnej (bezprecedensowo niskie, w wielu krajach realnie ujemne stopy procentowe banków centralnych) przyniosły efekty w postaci pobudzenia wzrostu. Również polska gospodarka silnie powiązana z krwiobiegiem światowej ekonomii zamknęła rok 2009 z wynikami lepszymi od prognozowanych w I połowie roku. Wzrost PKB w całym 2009 roku wyniósł 1,7%. Oczekiwany wzrost PKB w roku 2010 powinien zawierać się pomiędzy 2% a 3%.

Podstawowym wyzwaniem dla rządów i banków centralnych państw rozwiniętych w 2010 roku będzie stopniowe wygaszanie pakietów stymulacyjnych i związane z tym stabilizowanie

finansów publicznych w taki sposób aby nie zdusić odradzającego się wzrostu gospodarczego.

Symulacje NBP wskazują, że rok 2010 powinien ustabilizować inflację nadal powyżej celu inflacyjnego, ale znacznie bliżej jego górnej granicy tj. 2,5%. Może to skłonić RPP (działającą już w nowym składzie) do utrzymania stóp banku centralnego na niskim poziomie. Jednocześnie można założyć lekki wzrost stóp rynkowych (WIBOR/WIBID) wzięwszy pod uwagę emisję w roku 2010 kilkudziesięciu miliardów PLN długu publicznego netto. Dwa powyższe czynniki będą wpływać na dalszą niską rentowność naszych kredytów preferencyjnych, ale mogą poprawić sytuację w kredytach opartych o stopy WIBOR.

Sytuacja organizacyjna Banku i oraz jego umiejscowienie w sektorze banków spółdzielczych

W roku 2009 Bank Spółdzielczy w Ostrowi Mazowieckiej prowadził działalność na terenie powiatów ostrowskiego, wyszkowskiego i ostrołęckiego za pomocą Centrali Banku w Ostrowi oraz oddziałów w Ostrowi Mazowieckiej, Małkini, Broku, Zarebach Kościelnych, Andrzejewie, Starym Lubotyniu, Brańszczyku, Somiance, Wyszkanie, Ostrołęce, punktów obsługi Klienta w Szulborzu Wielkim, Jasienicy, w Ostrowi przy ulicy 3 Maja 100, w Ostrowi na terenie sklepu „Bartek”, w Urzędzie Gminy Ostrów Mazowiecka, w Urzędzie Skarbowym w Ostrowi, w Urzędzie Skarbowym w Wyszkanie, w Urzędzie Gminy w Brańszczyku oraz w Wojewódzkim Ośrodku Ruchu Drogowego w Ostrołęce. Bank zatrudnia 147 osób na 139,08 etatach.

Bank Spółdzielczy w Ostrowi Mazowieckiej prowadzi działalność w oparciu o scentralizowany system finansowo – księgowy EuroBankNet firmy SoftNet Sp. z o.o. z Krakowa oraz inne systemy towarzyszące (pomocnicze) zarówno tej firmy jak też innych producentów. Posiada rozwiązania zapasowe zarówno w serwerowni głównej, jak też w serwerowni zapasowej. Posiada zapasowe łącza z placówkami oraz system awaryjnego, własnego zasilania w energię elektryczną w Centrali Banku, gdzie zlokalizowana jest serwerownia główna.

Klienci Banku obok obsługi w placówkach mogą korzystać z bankowości internetowej eBankNet firmy SoftNet oraz systemu zdalnej obsługi typu home banking o nazwie HomeNet firmy SoftNet. Bank za pośrednictwem banku zrzeszającego wydaje Klientom międzynarodowe karty płatnicze VISA do rachunków ROR, rachunków rolniczych oraz rachunków dla przedsiębiorców. Bank posiada pełną gamę produktów bankowych dla konsumentów, przedsiębiorców, rolników, samorządów terytorialnych oraz innych Klientów instytucjonalnych. Współpracując z partnerami zewnętrznymi oferuje jednostki funduszy inwestycyjnych oraz produkty ubezpieczeniowe.

W drugiej połowie 2009 roku Zarząd Banku podjął decyzję o zmianie zrzeszenia z Mazowieckim Bankiem Regionalnym S.A. w Warszawie na Zrzeszenie z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie (BPS). Umowa Zrzeszenia z BPS została podpisana w listopadzie 2009 roku i po sześciomiesięcznym okresie wypowiedzenia poprzedniej Umowy z MR Bankiem S.A. od 1 czerwca 2010 roku Bank Spółdzielczy w Ostrowi Mazowieckiej stanie się pełnoprawnym członkiem Zrzeszenia BPS.

Przyczyny decyzji o zmianie Zrzeszenia były szeroko omawiane na zwołanym w tym celu Zebraniu Przedstawicieli w IV kwartale 2009 roku.

W sektorze banków spółdzielczych funkcjonują w chwili obecnej trzy banki zrzeszające, z którymi zrzeszonych jest ponad 570 banków spółdzielczych w Polsce. Są to:

- Mazowiecki Bank Regionalny S.A. zrzeszający 77 banków
- Gospodarczy Bank Wielkopolski S.A. w Poznaniu zrzeszający około 150 banków

- Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie zrzeszający ponad 350 banków

Wszystkie trzy banki zrzeszające pełnią wobec zrzeszonych banków spółdzielczych podobne funkcje związane z określonymi kosztami bieżącymi oraz nakładami inwestycyjnymi.

Od dłuższego czasu Bank Spółdzielczy w Ostrowi Mazowieckiej analizował koszty ponoszone na rzecz Zrzeszenia w różnych obszarach działalności.

Wyniki analiz dawały jednoznaczny wniosek, że pozostałe dwa Zrzeszenia wykonują szereg czynności na rzecz banków spółdzielczych taniej. Zarząd BS Ostrowi Mazowiecka starał się forsować rozwiązania, które uważał za słuszne poprzez Radę Nadzorczą oraz Radę Zrzeszenia w MR Banku S.A. Wyższe koszty Zrzeszenia MR Banku wynikają jednak w znacznej mierze z przyczyn obiektywnych tj. faktu, że rozkładane są na najmniejszą liczbę banków spółdzielczych. Jednocześnie w bankach zrzeszających prowadzone były prace koncepcyjne między innymi nad formą współpracy czy łączenia MR Banku z Gospodarczym Bankiem Wielkopolski po to by poprawić ekonomikę działania banku zrzeszającego i stworzyć na rynku dwie równorzędne grupy banków spółdzielczych.

Kryzys finansowy na świecie i związana z nim stracona (przynajmniej na długi okres) inwestycja poczyniona przez Mazowiecki Bank Regionalny spowodowała w nim stratę finansową w 2008 roku. I chociaż nie zagroziło to bezpieczeństwu finansowemu MR Banku, to spowodowało pilną potrzebę dokapitalizowania MR Banku przez właścicieli tj. zrzeszone banki spółdzielcze.

Konieczność takiej decyzji stała się dla wielu banków spółdzielczych w naszym Zrzeszeniu, w tym naszego katalizatorem rozwiązania polegającego na zmianie Zrzeszenia.

Przesłanką takiej decyzji było przekonanie, że zasilenie kapitałowe MR Banku S.A. z naszych środków dla pokrycia straty będzie rozwiązaniem przejściowym, które ustabilizuje sytuację na maksymalnie trzy/cztery lata. Przez ten czas rynek bankowy nie będzie stał w miejscu, a zrzeszone banki spółdzielcze będą chciały dalej dynamicznie się rozwijać i co niewykluczone korzystać z pomocy kapitałowej banku zrzeszającego. Zastrzyk kapitału teraz i realizacja działań naprawczych nie zmieni faktu, że MR Bank pozostanie najmniejszym ze Zrzeszeń i nie rozwiąże tym samym problemów z ekonomiką jego funkcjonowania i obciążeniem banków spółdzielczych kosztami Zrzeszenia.

Kierując się powyższymi przesłankami natury strategicznej, po analizie wszelkich pozycji kosztowych oraz czynników jakościowych trzech banków zrzeszających Zarząd Banku Spółdzielczego w Ostrowi Mazowieckiej doszedł do przekonania, że najlepszym wyborem jest zrzeszenie z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie. Analiza kosztowa wskazuje na możliwe obniżenie kosztów dla banku naszej skali nawet rzędu 300/400 tysięcy złotych rocznie.

Równie ważne są aspekty strategiczne oraz fakt, że Zrzeszenie Banku Polskiej Spółdzielczości i sam Bank Polskiej Spółdzielczości są w chwili obecnej największą i najdynamiczniej rozwijającą się grupą banków spółdzielczych w kraju z własnym biurem maklerskim czy wyspecjalizowaną spółką skupującą i odzyskującą należności bankowe. Grupą posiadającą w ocenie Zarządu BS Ostrowi Mazowiecka największy potencjał rozwoju w sektorze banków spółdzielczych.

Główne kierunki działania w roku 2010

1. Dalszy dynamiczny (wyższy niż średnie dla sektora BS) rozwój działalności bankowej mierzonej sumą bilansową, wzrostem depozytów i kredytów,
2. utrzymanie rentowności aktywów i wyniku finansowego na poziomie zapewniającym zwiększenie funduszy własnych do poziomu umożliwiającego zwiększanie akcji

- kredytowej w roku 2011 i kolejnych oraz wypłatę godziwej dywidendy naszym Członkom,
3. dalsze działanie w kierunku zwiększania stabilności bazy depozytowej warunkującej bezpieczne finansowanie aktywów, w tym przede wszystkim kredytów długoterminowych za pomocą odpowiedniej polityki cenowej oraz budowania długotrwałych relacji z Klientami, a także działalności społecznej podejmowanej przez Bank,
 4. doskonalenie oferty produktów Banku, w tym propagowanie bankowości internetowej (obecnie około 2,5 tysiąca kont internetowych)
 5. doskonalenie metod monitorowania i redukcowania wszystkich ryzyk występujących w działalności Banku, w tym poprzez szkolenie pracowników,
 6. dostosowanie procedur oraz infrastruktury informatycznej do potrzeb Zrzeszenia BPS, w tym wymiana kart płatniczych Klientów (około 3,4 tysiąca sztuk), zintegrowanie systemów rozliczeniowych, sprawozdawczości obowiązkowej oraz sprawozdawczości kredytów preferencyjnych,
 7. niezbędne inwestycje w rozwiązania informatyczne, techniczne oraz w infrastrukturę sieci placówek Banku.

Zarząd Banku Spółdzielczego w Ostrowi Mazowieckiej

Zbigniew Krutczenko

Prezes Zarządu

Henryka Lipska

Wiceprezes Zarządu

Barbosa Kublik

Wiceprezes Zarządu